

Ruoka-apu osana kokonaisvalmiutta Suomen Punaisen Ristin näkökulmasta

Susanna Saarimaa, Valmiusyksikön päällikkö
Suomen Punainen Risti

Sisältö

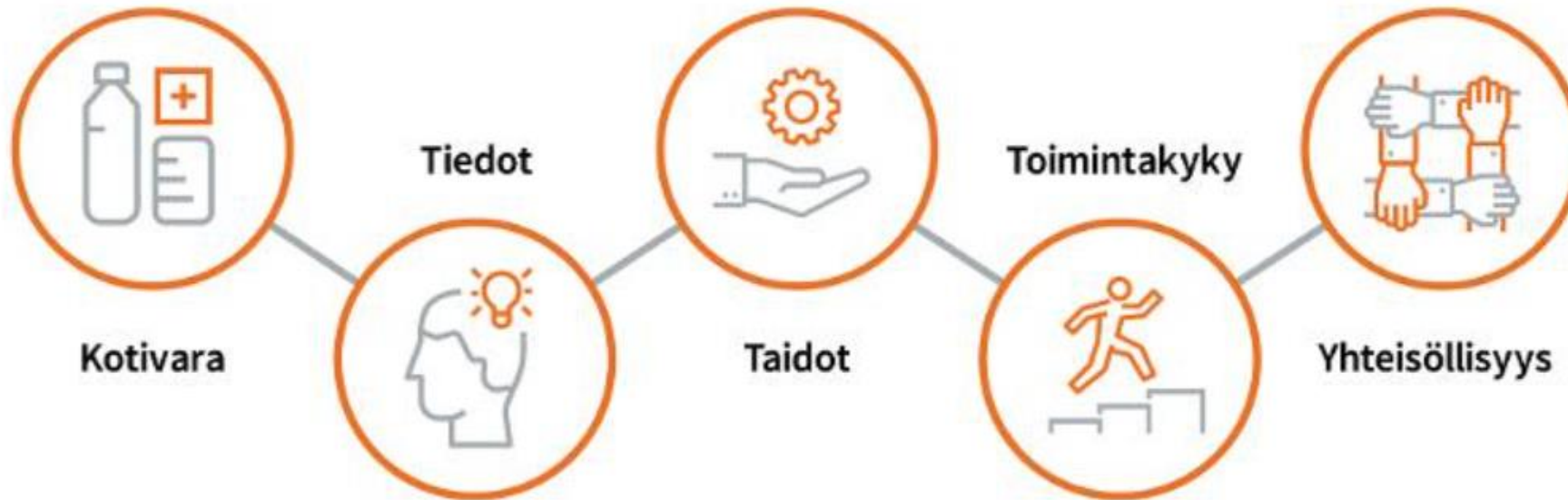
1. Valmius ja varautuminen

1. Kokonaisturvallisuus - Kolmas sektori viranomaisten tukena
2. Suomen Punaisen Ristin valmius ja varautuminen
3. Kokonaisvalmius

2. Ruoka-apu voimavarana

1. Apu löytyy läheltä
2. Hyvinvoivassa yhteisössä kaikki ovat mukana

Hyvä varautuminen on monitahoinen kokonaisuus

Uusi koko väestölle suunnattu Häiriö- ja kriisitilanteisiin varautuminen -opas on julkaistu 18.11.2024

Suomi.fissä

[Häiriö- ja kriisitilanteisiin varautuminen - Suomi.fi](https://suomi.fi/hairio-ja-kriisitilanteisiin-varautuminen)

Kokonaisturvallisuus ja järjestöjen rooli

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa mainittuja järjestöjen tehtäviä osana kokonaisturvallisuuden rakentamista:

- Onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin varautuminen
- Valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, koulutus, valmiusharjoitukset
- Vapaaehtoisten koordinointi
- Viranomaisten tukeminen rekrytoimalla henkilöstöä ja kouluttamalla vapaaehtoisia
- Järjestöihin kuulumattomien kansalaisten auttamishalun kanavointi auttamistehtäviin
- Omatoiminen varautuminen
- Henkinen kriisinkestävyys
- Tilannekuvan tuottaminen
- Syrjäytymisen ehkäisy

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017
www.turvallisuuskomitea.fi

Suomen Punaisen Ristin valmius ja varautuminen

Suomen Punaisen Ristin mandaatti ja rooli

Suomen Punaisen Ristin rooli ja tehtävät on määritelty laissa Suomen Punaisesta Rististä (238/2000) sekä tasavallan presidentin asetuksessa (989/2023)

[Laki Suomen Punaisesta Rististä 238/2000 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

- **Kaikissa oloissa suojella elämää ja terveyttä** sekä puolustaa ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia
- **Pelastaa ihmishenkiä kotimaassa ja ulkomailla**
- Auttaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevia **inhimillisten kärsimysten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi**
- **Tukea ja avustaa maan viranomaisia** niin rauhan kuin sodan ja aseellisten selkkausten aikana ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

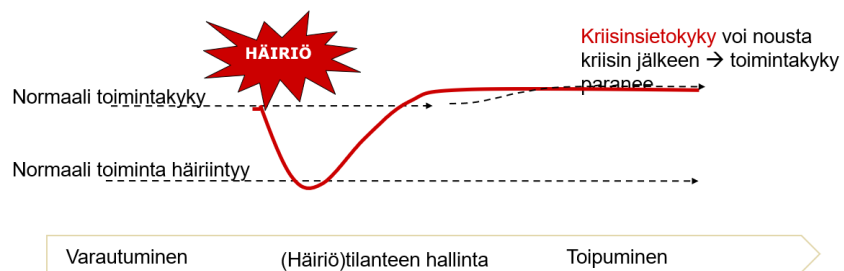
Tarkoituksensa toteuttamiseksi järjestö (mm.):

- Ylläpitää ja vahvistaa auttamisvalmiutta ja harjoittaa humanitaarista avustustoimintaa
- Ylläpitää ja vahvistaa järjestön valmiutta
- *Tasavallan presidentin asetus Suomen Punaisesta Rististä (827/2017)*

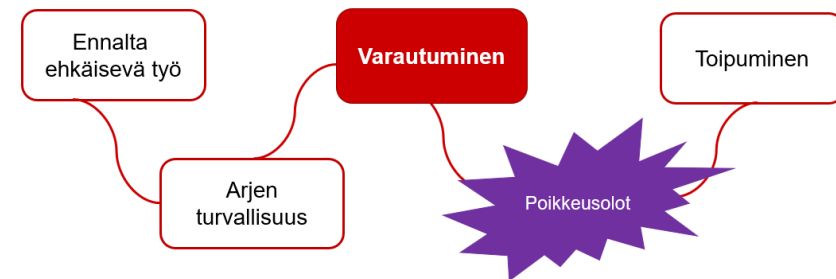
Sopimuksellinen viranomaisia tukeva rooli:

- **STM:** Yhteistyöpöytäkirja varautumisesta ja ensiaputoiminnasta (2024)
- **SM:** Yhteistyöpöytäkirja sisäministeriön kanssa (2018)
- **Maahanmuuttovirasto:** Sopimus pakolaisten, kansainvälistä suojelua hakevien ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton tukipalveluista (2020=>)
- **Hyvinvointialueet:** Yhteistyöpöytäkirjat ja -sopimukset

Valmius on varautumista, häiriötilanteen hallintaa ja toipumista

Kokonaisvalmius – ajallisesti

Kuva: Timo Heikkala/Suomen Punainen Risti

Järjestön kaikkien resurssien tehokasta ja joustavaa käyttöä auttamistoiminnan kaikissa vaiheissa, onnettomuuksien ja häiriötilanteiden hallinnassa ja toipumisvaiheessa.

Valmiuden voimavarat

Koulutetut
vapaaehtoiset

Veripalvelu

Katastrofi-
rahasto

Vapepa

Viestintä

Henkilö-
kunta

Kontti-ketju

Logistiikka-
keskus
(Kalkku)

Ruoka-apu

Tietohallinto

Psykologien
valmiusryhmä

Nuorten
turvatalot

Kansainvälisen
avun
henkilöreservi

Paperittomat

Taloushallinto

Lahjoitukset

Punainen Risti
ensiapu

ERU=
emergency
response unit

Vastaanotto-
toiminnan ja
kotoutumisen
tuen
järjestöverkosto

Henkilöstö-
hallinto

Apu löytyy
läheltä

Kuva: Ville Palonen

Ruoka-apu osana kokonaisvalmiutta

Ymmärrys, tieto ja taito
Koulutetut vapaaehtoiset ja työntekijät
Tilat ja kalusto
Tilannekuva ja kontaktit
Verkostot

→ Valmiussuunnittelu
→ Toimintamallit
→ Sopimukset
→ Harjoittelu
→ Yhteistyö

Hyvinvoivassa
yhteisössä kaikki
ovat mukana

Kuva: Juha Hankkila

72 tuntia on varautumissuositus kotitalouksille.

Avun saaminen ja antaminen
Yhteisö ja osallisuus | toivo ja luottamus

Kiitos

Susanna Saarimaa
susanna.saarimaa@redcross.fi
040 610 1373

Esityksen kuvat:

*Timo Heikkala, Ville Palonen, Joonas Brandt,
Maiju Pohjanheimo, Marjaana Malkamäki, Juha
Hankkila*

Muonitusryhmä osana SPR Oulun piirin valmiutta

Pia Jylänki 20.11.2014

Muonitusryhmän tarkoitus

- Ruuan valmistus ja muonituksen toteuttaminen erilaisissa olosuhteissa
- Vastataan ruoka-avun kentältä nousevaan tarpeeseen
- Pop-up vapaaehtoisresurssien hyödyntäminen
- Uusi profiili ruoka-avun vapaaehtoisille tärkeänä osana järjestön toimintaa
- Yhteisöllisen ruokailun rinnalle voi yhdistää monenlaista osallistavaa toimintaa
- Ryhmä toimii koko piirin alueella

Oma kalusto mahdollistaa nopean toiminnan

- Ryhmällä on käytössään kaksi kenttäkeitintä, 30l ja 75l, iso paellapannu, grillejä, kaasut
- Lämpöastioita 30l , 20l ja 15l
- Suurtalousperkolaattoreita ja suurtaloustermospulloja, vesikanisterit
- Muita ruuanlaittoon liittyviä tarvikkeita kuten kattilat, veitset, leikkuulaudat ym. sekä hygieniatarvikkeet ja siivousvälineet
- Omat pop up teltat
- Sammutusvälineet ja ea-laukku, otsalamput

Kaikille on tilaa

- Muonitusryhmän vahvuus on suuri joukko koulutettuja, osaavia vapaaehtoisia sekä sitoutuneet avainvapaaehtoiset
- Uudet vapaaehtoiset saadaan nopeasti mukaan toimintaan
- Ryhmässä on useita maahanmuuttajataustaisia henkilöitä sekä ruoka-avun saajasta vapaaehtoiseksi tulleita
- Pop up vapaaehtoisresurssit voidaan hyödyntää
- Ryhmässä on mahdollista olla myös tuetussa vapaaehtoistyössä, kaikille löytyy tehtävä

Kaikki toiminta on harjoittelua

- SPR Oulun osaston Kastellin ruokajakelun muonitus 2x kk
- Ruokajakeluiden kahvilatoiminta
- Luovin ammattiopiston säännöllinen ylijäämä kouluruoan jakelu 1xvk
- Kaikille avoimia tapahtumia eri yhteistyökumppanien ja muiden SPR:n osastojen kanssa
- Kohdennetuille ryhmille suunnattuja pienempiä tapahtumia, yhteisötoimintaa jne.
- Muonitusryhmässä on monenlaisia taitoja ja osaamista ja ryhmä voi toteuttaa erilaisia tapahtumia myös itsenäisesti

Muonitusryhmän toiminta lisää ruoka-avun valmiutta

- Toiminta on lisännyt tietoisuutta ruoka-avun mahdollisuuksista ja merkityksestä valmiustoiminnassa
- Ruoka-avun vapaaehtoisista on saatu koulutettu ja osaava vapaaehtoisresurssi
- Hyvä ryhmädynamiikka- ryhmässä toimiminen, johdettavana oleminen
- Toiminta- ja tapahtumamalleja osastoille
- Ensihuollon koulutuksia ruoka-avun vapaaehtoisille (Oulu, Kuusamo, Puolanka)
- OHTO-hälytysryhmät Oulu ja Kuusamo
- Piirin valmiusharjoituksissa huomioidaan muonitus
- Muonitusvalmius osastojen valmiussuunnitelmiin

Muonitusryhmän toiminta edistää yhteistyötä

- SPR:n toimintaryhmien välinen yhteistyö
- SPR:n osastojen välinen yhteistyö
- Yhteistyö Oulun kaupungin ja eri järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa

Ryhmä toimii

- Kastellin ruoka-avun muonitukset ja kahvilatoiminta
- Toppilan ruoka-avun kahvilatoiminta
- Luovin ruoka-apu
- Yhteisölähtöinen toiminta asukastuvilla
- Lasten ja nuorten kerhot
- Romaniyhteisön ruokatapahtumat
- Cp-yhdistyksen tapahtumat
- Asunnottomien yö
- Nallesairaalatapahtumat
- Paperittomien ruokailut
- Avoimet toritapahtumat eri paikkakunnilla
- ESR-korttijako-tapahtumat

Muonitusryhmästä hälytysryhmäksi

- Ensihuollon koulutus tammikuussa 2023-> OHTO-hälytysryhmä
- Ryhmän toiminta on vain muonitus
- Ryhmän vastuuhenkilöt ovat vapaaehtoisia
- Tarvittaessa lisäkäsipareja voidaan pyytää mukaan muonitusryhmästä tai paikallisesta osastosta
- Tiivis yhteistyö valmiuspäällikön kanssa
- Toiminta siirtynyt osaksi Oulun osaston valmiustoimintaa mutta ryhmä voi toimia myös itsenäisesti piirin alueella

Muonitushälytysryhmän toimintaa

- Vapepan etsinnöissä
- Vapepan järjestämissä koulutuksissa
- Piirin järjestämissä valmiusharjoituksissa
- Sopimus Migrin kanssa Heikinharjun vastaanottokeskuksen poikkeusolojen muonituksesta
- Sopimus SPR Raahen vastaanottokeskuksen poikkeusolojen muonituksesta

KIITOS!

Pia Jylänki

Suunnittelija, Ruokaa ja osallisuutta-hanke

SPR Oulun piiri

Uusikatu 22, 90100 Oulu

040-1479350

pia.jylanki@redcross.fi

Ruoka-avun valmius vaatii verkostoitumista

Minea Simi 20.11.2024

Kokonaisturvallisuus on aiemmista määritelmistään kehittynyt ensisijaisesti yhteistoimintamalliksi, jossa toimijat jakavat ja analysoivat turvallisuutta koskevaa tietoa sekä suunnittelevat, harjoittelevat ja toimivat yhdessä. Yhteistoimintamalli kattaa kaikki relevantit toimijat kansalaisesta viranomaiseen.

(Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017)

Verkostot rakentavat resilienssiä

Häiriötilanteen sattuessa → Kuka tietää, ketkä ovat avun tarpeessa? Kuka vastaa yleiseen huoleen ja pelkoon? Kuka vie vettä, ruokatarvikkeita tai lämmikettä tarvitseville? Kuka ehkäisee lisäonnettomuuksien syntymistä? Miten turvataan kriittiset toiminnot? Keneen luotetaan? Missä vapaaehtoisia on ja mihin heitä tarvitaan?

Mitä verkostoja tarvitaan?

- Perheet, ystäväpiirit, taloyhtiöt, naapurustot
- Seurakunnat, kyläyhteisöt
- Järjestöjen verkostot
- Viranomaisyhteistyö

”Toiminta-ajatusta sen takana, miten päivittäistavarahuollon häiriötilanteiden strateginen taso järjestetään, tulee vielä kirkastaa.” (Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017)

Keskinäisriippuvaisessa yhteiskunnassa on osattava toimia yhdessä.

Millainen auttamisresurssi on ruoka-avun vapaaehtoinen?

- Kyky kohdata haavoittuvassa asemassa olevia
- Kosketuspinta ihmisiin, joita viranomainen ei aina tavoita
- Ruokahuollon osaaminen: ruoan jakelu ja valmistamisen, pakkaamisen sekä jakamisen organisointi, kyky arvioida ruokamäärien riittävyyttä
- Logistiikkaosaaminen, ketjujen tekemiseen ja roolituksiin liittyvä koordinaatio-osaaminen
- Muuttuviin tilanteisiin sopeutuminen ja niissä toimiminen
- Oman asuinalueen tuntemus ja verkostot
- Ymmärrys autettavien mahdollisista esteistä ja rajoitteista

Auttamisresurssia ei voi hyödyntää, jos sen olemassaolosta ei tiedä tai sen arvoa ei tunnista

Verkostoituminen edellyttää yhteistyökykyä, luottamusta ja yhteisiä tavoitteita. Tahtotila selvittää kriiseistä ja lieventää niiden vaikutuksia on meitä yhdistävä tekijä.

Miksi tarvitsemme ruoka-avun valmiutta?

- Ruoka on ihmisen elinehto, eikä ruoka-avun tarve katoa kriisissä.
- Perusta kriisinkestävyydelle luodaan normaalioloissa – varautua voi vain ennakoon.
- Jotta voidaan varautua tulevaan, on puhuttava siitä, mitä tapahtuu ruoka-avun kentällä nyt.
- Ruoka-avun valmius edellyttää näihin viesteihin reagoimista, niin kunnissa, hyvinvointialueilla kuin ruoka-aputapahtumissakin.
- Toimijoiden kokemus kentältä: Resursseja on vähemmän ja avun tarvitsijoita enemmän. → **Jotain on tehtävä toisin, jotta voimme jatkossa tehdä enemmän vähemmällä.**

Mitä ruoka-avun valmius tarkoittaa avuntarvitsijalle?

Hyvä valmius auttaa viranomaisia ja ruoka-aputoimijoita ennakoimaan ja reagoimaan nopeasti, mikä vähentää avuntarvitsijoiden kärsimystä.

Varautuminen auttaa optimoimaan resurssien käyttöä, jotta apu riittäisi mahdollisimman monelle. Kun logistiikka, jakelu ja vapaaehtoisten roolit on etukäteen suunniteltu ja harjoiteltu, apu saadaan perille sujuvammin.

Ruoka-aputoimijoiden valmius lisää myös avunsaajien luottamusta ja turvallisuuden tunnetta.

Yhteistyö mahdollistaa tilannekuvan jakamisen, resurssien tehokkaan käytön ja avun kohdentamisen sinne, missä sitä eniten tarvitaan.

Yhdessä autamme enemmän.

Kiitos

Esityksen kuvat:

*Janne Körkkö, Emilia Kangasluoma, Ville Palonen,
Joonas Brandt, Saara Mansikkamäki*

Huoltovarmuuskeskus

Elintarvikehuollon varautuminen

20.11.2024

Miika Ilomäki

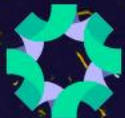
Johtava varautumisasiantuntija, HVK

Sisältö:

- Strategia 2024-2027
- Huoltovarmuus Suomessa
- Varautuminen

Huoltovarmuuskeskus
Försörjningsberedskapscentralen
National Emergency Supply Agency

Visio

Iskunkestävä Suomi

Keskeiset ilmiöt toimintaympäristössä

Muutokset turvallisuus-
ympäristössä

Ilmastonmuutos

Vaatimukset kriittiselle
infrastruktuurille

Muutokset sääntely-
ympäristössä

Huoltovarmuuden
taloudelliset edellytykset

Missio

Rakennamme yhdessä kriisinkestävää yhteiskuntaa, jotta myös kriisitilanteissa yhteiskunta toimii ja elämä jatkuu mahdollisimman häiriöttä

Strategiakauden painopistealueet

Energiahuolto

Kuljetukset
ja toimitusketjut

Digitaalinen turvallisuus
ja tiedon huoltovarmuus

Elintarvike-
ja vesihuolto

Tuotantotaloudelliset järjestelyt
vakavan kriisin varalle

Mitä huoltovarmuudella Suomessa tarkoitetaan?

- Huoltovarmuus on
 - **yhteiskunnan varautumista mahdollisiin kriiseihin ja häiriötilanteisiin**
 - **jatkuvuudenhallintaa** turvaamalla elintärkeät toiminnot avainsektoreilla: elintarvikehuollossa, energiahuollossa, logistiikassa, terveydenhuollossa, finanssialalla, teollisuudessa ja digitaalisissa toiminnoissa
 - laaja-alainen, **koko yhteiskunnan kattava toimintamalli**
- Toimivat markkinat ja kilpailukykyinen talous ovat huoltovarmuuden perusta
- Oleellista huoltovarmuustoiminnassa on viranomaisten, elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan yhteistyö

Uhat, riskit ja keskinäisriippuvuudet

TERRORISMI

ENERGIAPULA

SÄÄN ÄÄRI-ILMIÖT

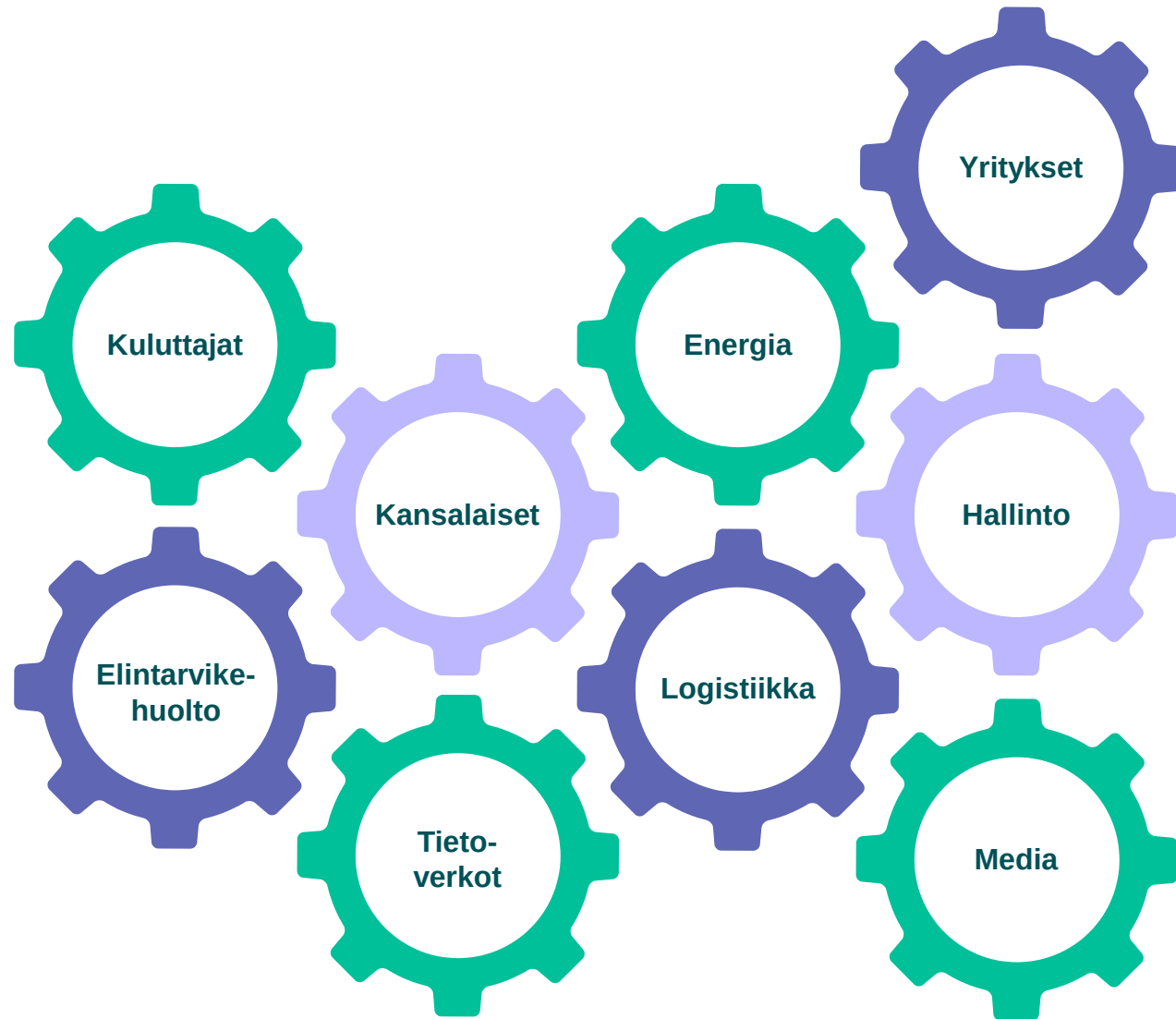
LOGISTIIKAN HÄIRIÖT

VERKKOHYÖKKÄYKSET

TIETOJÄRJESTELMÄUHAT

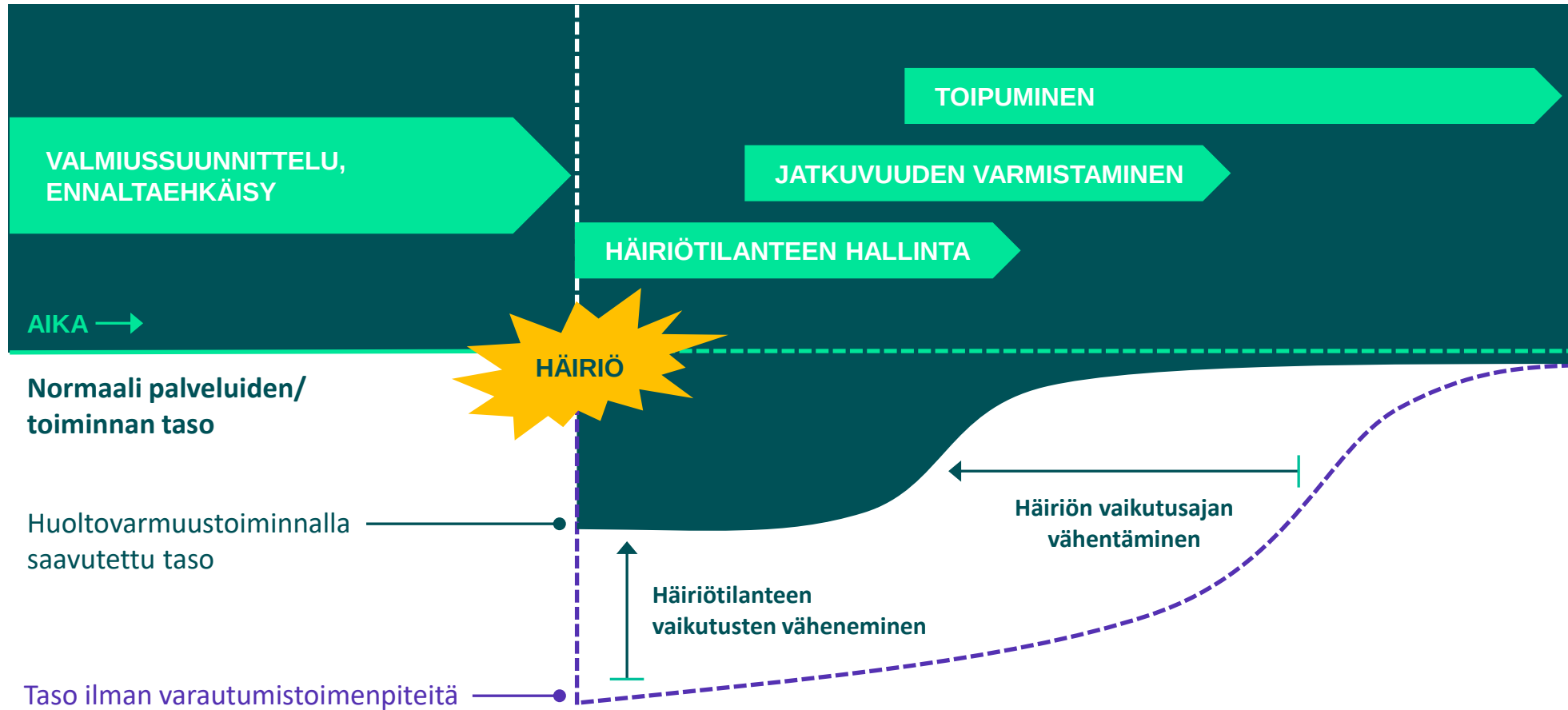
VAARALLISET TARTUNTATAUDIT

SOTILAALLINEN VOIMANKÄYTTÖ

Mitä huoltovarmuudella tavoitellaan?

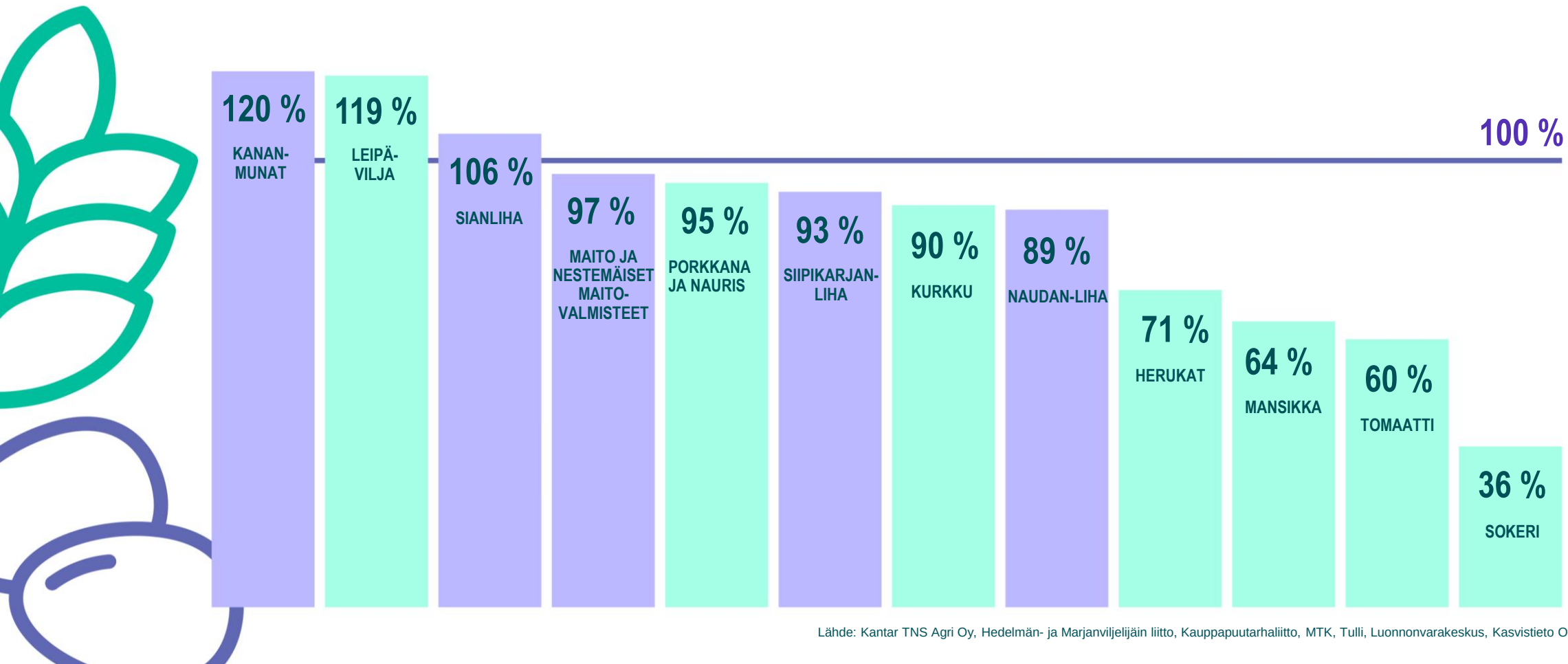
Materiaalinen varautuminen tärkeää elintarvikehuollossa

- HVK:n materiaalinen varautuminen
 - Varmuusvarastoviljan lisähankinnat on saatu päätökseen
 - Elintarvikeviljan varastot 6 kk → 9 kk
 - Norja tehnyt päätöksen elintarvikeviljan varmuusvaraston perustamisesta
 - 3 kk käyttöä vastaava määrä, valmista pitäisi olla 2029
 - Alkutuotannon tuotantopanokset
 - Kylvösiemen
 - Panostukset kasvinjalostukseen ja Siemenperunakeskukseen
- Muut: polttoaineet ja lääkkeet

Elintarvikeomavaraisuus

Tuotannon %-osuus kulutuksesta 2022

Huoltovarmuuskeskus

Fiksua huoltovarmuutta
yhdessä.

Varmuuden
vuoksi.

huoltovarmuuskeskus.fi

varmuudenvuoksi.fi